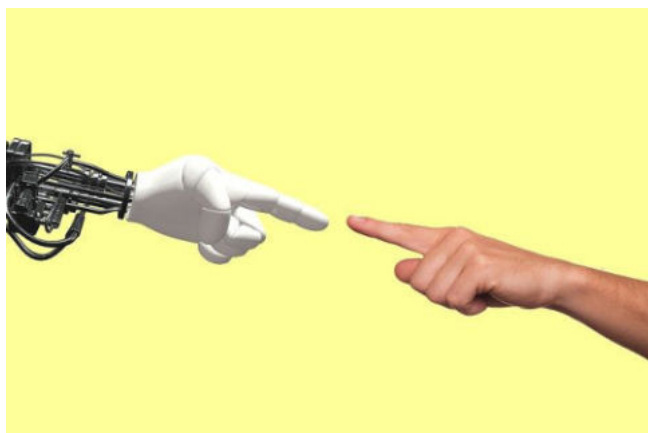

Natalia Kaczmarczyk

Zawody przyszłości

„To nie jest wyścig przeciwko maszynom. Jeżeli będziemy się ścigać, przegramy. To jest wyścig z maszynami. W przyszłości będziesz wynagradzany za to, jak dobrze współpracujesz z robotami”¹.

Technologie informacyjno-komunikacyjne i kreatywne umysły

Automatyzacja i technologie stoją na czele znaczących zmian współczesnego życia. Ekspertsi prognozują szeroki udział maszyn na gruncie rynku pracy, jednakże nie wykluczają roli człowieka. Wręcz przeciwnie, dostrzegają potrzebę modyfikacji posiadanych kompetencji i umiejętności przyszłych pracowników.

1. Kelly K., Nieuniknione. Jak nowe technologie zmieniają naszą przyszłość. Warszawa 2018, Wyd. Poltext.

Obecna rzeczywistość charakteryzuje się nieustannymi zmianami i ciągłymi przeobrażeniami w praktycznie wszystkich sferach naszego życia. Szczególnie wyróżnia się dynamikę przemian gospodarczych i społecznych. W ujęciu społecznym dostrzega się reorientację systemu wartości, w odniesieniu do zachowania zarówno poszczególnych jednostek, jak i całego społeczeństwa. Społeczeństwo XXI wieku nazywane jest społeczeństwem sieciowym, społeczeństwem wiedzy², w związku z czym posiadane kwalifikacje stanowią główny wyznacznik atrakcyjności pracownika. Poszczególne jednostki, jak i całe społeczeństwo, dążą do zdobycia i poszerzenia kwalifikacji zawodowych w celu ukierunkowania i zaspokojenia wymagań obecnego rynku pracy. Obecnie bardzo dużo mówi się również o silnie postępujących procesach globalizacji.

Rozwój wszelkich technologii, w tym informacyjno-komunikacyjnej, wprowadza silną rotację w środowisku pracy, systemach jej organizacji oraz procesie i formach wykonywania danego zawodu³. Stanowiska gwarantujące dotychczas stabilne źródło utrzymania oraz kwalifikacje zdobyte na etapie kształcenia szkolnego, już jutro mogą być niewystarczające i nieuży-

2. Stachowicz-Stanusch A., Sworowska A.: „Wyłaniające się sieci innowacji – metoda analizy sieci.”, „Cejsh”, 2016, online: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.cejsh-2c5d9357-187c-4c18-963c-7c9074941377>, dostęp: 01.04.2020.

3. Więcej na ten temat w: Stachowicz-Stanusch A., Aleksander A., „Kompetencje przyszłości”, „Yadda”, 2018, online: <http://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-dbd28af1-702a-485a-970e-8d4132cf0bb6>, dostęp 01.04.2020.

teczne. Posiadane kwalifikacje i umiejętności z upływem czasu stają się fragmentaryczne w zestawieniu z zapotrzebowaniem i wymaganiami aktualnego rynku. Dlatego też istotna staje się nauka przez całe życie. Coraz częściej zauważamy, że obrany przez nas zawód w dzisiejszych czasach nie tworzy stabilności i gwarancji utrzymania pracy. W chwili obecnej wielu młodych ludzi posiada więcej niż jedną profesję, gdyż sami dostrzegają rotację na rynku i starają się wyjść jej naprzeciw, by zapewnić sobie stabilność i komfort życia.

Zatem jaką rzeczywistość zastanie młody człowiek wkraczający na przyszły rynek pracy? Jakie trendy zawodowe? A w efekcie końcowym, jak zmieniają się kluczowe kompetencje i zapotrzebowania rynku, przy tak dynamicznych zmianach, jakim aktualnie podlega rynek pracy?

Jednym z wyjściowych aspektów wpływających na przyszły rynek, jest fakt, że będzie on bez wątpienia otwarty na ciągłe modyfikacje. Dlatego też nieunikniony rozwój technologii gwarantuje już dziś pracę w branży IT. Zatem przyszli pracownicy w branży technologii informacyjnej mogą być spokojni o swoją przyszłość. Wirtualny świat, sztuczna inteligencja i robotyka to elementy, które zajmą znaczące miejsce w przyszłości i tym samym doprowadzą do zmian na rynku pracy. Konsultanci szacują, że aktualnie rozwój nowych technologii przyczynił się do powstania 21 mln nowych miejsc pracy. Co za tym idzie? Zobligowanie przyszłego pracownika do nabycia nowych kompetencji zawodowych. Według danych szacowanych przez ekspertów, w roku 2020 powstało około 1 miliona nowych miejsc pracy w samej branży IT.

Jak już wspomniałam, aktualnie posiadane kwalifikacje i umiejętności często stają się niewystarczające, w związku z czym komplikuje się sytuacja młodych ludzi na rynku pracy obecnym i przyszłym. Nie mogą zakończyć kształcenia na jednym kierunku, są wręcz zobligowani do poszerzania własnych kompetencji. Trend atrakcyjności posiadania kilku kwalifikacji zawodowych z całą pewnością będzie się utrzymywał na rynku pracy w przyszłości. Coraz trudniejsze, a wręcz niemożliwe, stanie się podjęcie pracy w jednym zawodzie i kontynuowanie jej do okresu emerytury.

Przechodząc do głównego tematu, jakim są zawody przyszłości, należy przyjrzeć się sytuacji społeczno-ekonomiczno-gospodarczej naszego kraju. Niewątpliwie zauważalny jest fakt, że nasze społeczeństwo starzeje się. Szacuje się, że w roku 2026/2040 liczba osób w wieku 80 lat i więcej wzrośnie z 1.7 miliona do 3.4 miliona, co oznacza podwojenie liczby osób starszych w naszej społeczności. Taka sytuacja przyczyni się do zwiększonego zapotrzebowania na kierunki z branży medycznej: lekarze, pielęgniarki, fizjoterapeuci oraz opiekunowie osób starszych. Czynnikiem kształtującym zapotrzebowanie na branżę medyczną

z zakresu psychiatrii, psychologii stanowi fakt, iż żyjemy coraz szybciej. Presja czasu, ciągłe zmęczenie i regularny stres przyczyniają się do wzrostu zapotrzebowania na specjalistów z tej dziedziny. Warto dodać, że nasze społeczeństwo staje się coraz bogatsze i znacznie wzrasta świadomość dbania o własne zdrowie, dlatego też nie zabraknie pracy dla kosmetyczki, diabetologa czy trenera osobistego. Jedną ze szczególnie atrakcyjnych branż będzie biotechnologia, która już w dzisiejszych czasach stanowi jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin. Zatem w przyszłości znajdą pracę: weterynarze, biotechnolodzy, architekci, lekarze, trenerzy, handlowcy oraz nauczyciele kształcenia zawodowego.

Wobec tego warto postawić pytanie: „Co z humanistami i osobami cechującymi się kreatywnymi umysłami?”. Specjaliści szacują, że w ciągu najbliższych 10 lat na rynku pracy zaskakująco wzrośnie zapotrzebowanie właśnie na pracowników z wykształceniem humanistycznym. Owa hipoteza warunkowana jest faktem, iż wraz z rozwojem technologii i sztucznej inteligencji, kiedy uzyskamy wszystkie niezbędne dane, informacje i wariacje, pojawi się zasadniczy problem. Na tym etapie maszyny staną się niewystarczające, a praca umysłowa człowieka stanie się niezastąpiona, ponieważ to właśnie człowiek, dzięki umiejętnościom wnikliwej analizy i syntezy danych, będzie potrafił sprawnie połączyć uzyskane informacje tworząc jeden pełny obraz. Według badań przeprowadzonych przez McKinsey&Company zawody, które z całą pewnością są zagrożone i ulegną całkowitemu zautomatyzowaniu w przyszłości to: telemarketer, kasjer, kierowca takśówki oraz kucharz w fast-food¹.

Wspomniany na początku artykułu silny postęp procesów globalizacyjnych, którego potencjalnym efektem jest stworzenie „jednego państwa” skutkuje zapotrzebowaniem na branżę z zakresu językoznawstwa, filologii i kulturoznawstwa. Na rynku pracy zdecydowanie wzrośnie zapotrzebowanie na pracowników posiadających umiejętność władania nie jednym, a kilkoma językami obcymi. Świat się rozwija, coraz częściej podejmujemy współpracę z innymi krajami, zagranicznymi firmami, a to obliuguje pracodawcę do zatrudnienia fachowca, który zapewni porozumienie się i pozwoli zrozumieć pewne zachowania i zwyczaje kulturowe panujące w innych krajach. Bez wątpienia warto wspomnieć o dynamicznie rozwijającej się dziedzinie, jaką są nowe media. Zdaniem cenionego australijskiego filozofa i dziennikarza Davida Huntera Towa, od 2030 r. prężnie będą rozwijać się dwa nurty: dziennikarstwo niezależne i korporacyjne tzw. brand

1. McKinsey & Company, Forbes Polska, „Rewolucja AI Jak sztuczna inteligencja zmienia biznes w Polsce”, 2017, online: https://www.mckinsey.com/pl/~/_media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Polonia/Raporty/Rewolucja%20AI%20Jak%20sztuczna%20inteligencja%20zmieni%20biznes%20w%20Polsce/Raport-AI_Forbis_PL.pdf, dostęp: 02.04.2020

journalism. Jego zdaniem niezwykle ważną pozycję zajmie dziennikarstwo obywatelskie, oparte na blogach i kanałach w social mediach. Taka tendencja przyczyni się do tworzenia niezależnych i nowatorskich stylów przekazywania informacji i dużego zapotrzebowania na zawody takie jak: dziennikarz, specjalista video marketingu czy social media manager.

Warto również przyjrzeć się, jakim przeobrażeniem uległ rynek pracy w dobie pandemii. Kiedy decyzją premiera z dnia 11 marca 2020 r. wprowadzono pierwszy lockdown w Polsce, w wyniku czego niemal cała gospodarka została wprowadzona w stan „zamrożenia”, nastąpiły gwałtowne zmiany. Nastąpiły masowe zwolnienia, a tym samym liczba bezrobotnych wzrosła o jedną dziesiątą w stosunku do początku roku. Taki stan rzeczy przewartościował obecny rynek pracy i zaburzył stabilną sytuację. Powszechna stała się praca zdalna – praca wykonywana na odległość za pomocą urządzeń mobilnych i platform wirtualnych. Taka sytuacja dowodzi, że popyt wzrośnie również na szkoleniowców i fachowców z zakresu e-learningu. Już teraz cały system edukacji został postawiony przed wyzwaniem jakim jest nauczanie zdalne. W chwili obecnej popularne staje się również kształcenie za pomocą webinarów i szkoleń online. Ten trend z pewnością będzie prężnie rozwijał się w przyszłości.

Z perspektywy nauczyciela

Z perspektywy nauczyciela okres kształcenia jest istotny w nabyciu odpowiednich kwalifikacji oraz umiejętności przez uczniów. Kluczowe staje się wprowadzanie preorientacji zawodowej już na etapie wczesnoszkolnym. Bardzo często spotykamy się z pytaniem stawianym dzieciom: „Kim będziesz jak dorosiesz?”, na które nie oczekujemy oczywiście znaczącej odpowiedzi, gdyż nie jest to etap decyzyjności w ich życiu. Jednakże wprowadzanie młodego pokolenia w tematykę zawodoznawstwa jest istotnym elementem. Okres wczesnoszkolny jest etapem szerokiego zainteresowania młodego pokolenia otaczającym światem i fascynacją rzeczywistością. Jako wychowawcy i nauczyciele mamy świadomość, że jedną z metod przyswajania wiedzy jest naśladowanie innych. Każdego dnia dzieci przyglądają się zawodom wykonywanym przez rodziców i ich najbliższych. Bardzo często swoje obserwacje odzwierciedlają w zabawach tematycznych. Jako nauczyciel świetlicy spotykam się bardzo często z prowadzonymi przez uczniów zabawami tematycznymi – zawody. Pojawiają się m.in. zabawy w nauczyciela, sprzedawcę, policjanta, lekarza, kucharza, strażaka. Poprzez zabawę nabywają wiedzę, z jakimi czynnościami powiązany jest dany zawód, na czym w ogólnym rozumieniu polega praca nauczyciela czy też sprzedawcy. Taka orientacja rozwija się i przekłada na dokonanie świadomego wyboru zawodu

w przyszłości. Należy zaznaczyć, iż wybór zawodu nie należy do łatwych decyzji, lecz wymaga czasu i stanowi pewien proces. Wraz z wiekiem uczniowie dostrzegają głębię i sens danego zawodu.

Mając na uwadze tak ważną rolę preorientacji zawodowej zrealizowaliśmy w Szkole Podstawowej w Kowalach różnego rodzaju działania w celu przybliżenia uczniom elementów wiedzy zawodowej już na etapie wczesnoszkolnym. W ramach święta Dnia Kobiet inspiracją do rozmów w świetlicy szkolnej stała się tematyka zawodowa, a szczególnie zawody wykonywane głównie przez kobiety. Uczniowie chętnie brali udział w dyskusji na temat zawodów typowo kobiecych oraz formach ich realizacji. Nabyli wiedzę, z jakimi konkretnie atrybutami wiążą się dane zawody wykonywane przez kobiety. My, nauczyciele świetlicy, przedstawiliśmy również inną ciekawą propozycję zajęć otwartych o tematyce zawodów. Zajęcia także odbyły się w świetlicy szkolnej, w której miło było nam gościć wszystkich uczniów zainteresowanych tematyką spotkania. Cele zajęć zostały ukierunkowane na rozwijanie zainteresowań i poznawanie zawodów. Zajęcia oparte były na rozmowie kierowanej przez nauczyciela. Dzieci bardzo chętnie włączały się i zabierały głos, dzieląc się własnymi spostrzeżeniami i refleksjami. Szczególnie aktywnie wypowiadały się na temat swojego wymarzonego zawodu w przyszłości. Zajęcia podsumowaliśmy ekspresją plastyczną mieszczącą się w powyższej tematyce zajęć. Szkoła Podstawowa w Kowalach dostrzega rolę preorientacji zawodowej już na etapie wczesnoszkolnym i stara się zaznajomić uczniów z wiedzą z zakresu zawodoznawstwa.

Bibliografia

- Kelly K., Nieuniknione. Jak nowe technologie zmieniają naszą przyszłość. Warszawa 2018, Wyd. Poltext.
- Stachowicz-Stanusch A., Sworowska A.: „Wyłaniające się sieci innowacji – metoda analizy sieci”, „Cejsz”, 2016, online: <http://cejsz.icm.edu.pl/cejsz/element/bwmeta1.element.cejsz-2c5d9357-187c-4c18-963c-7c9074941377>, dostęp: 01.04.2020.
- Stachowicz-Stanusch A., Aleksander A.: „Kompetencje przyszłości”, „Yadda”, 2018, online: <http://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-dbd28af1-702a-485a-970e-8d4132cf0bb6>, dostęp 01.04.2020.
- McKinsey & Company, Forbes Polska, „Rewolucja AI Jak sztuczna inteligencja zmieni biznes w Polsce”, 2017, online: https://www.mckinsey.com/pl/~media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Polska/Raporty/Rewolucja%20AI%20Jak%20sztuczna%20inteligencja%20zmieni%20biznes%20w%20Polsce/Raport-AI_Forbes_PL.pdf, dostęp: 02.04.2020

Natalia Kaczmarczyk

Nauczyciel świetlicy, nauczyciel wspomagający w Szkole Podstawowej w Kowalach. Absolwentka pedagogiki specjalnej i pedagogiki wczesnej edukacji na Uniwersytecie Gdańskim.